For 100 år siden i 1872 vedtog det forenede Venstre et valgprogram med 25 punkter. Dengang var. Danmark et fattigt land. Vi ville vel vente, at disse 25 punkter mest handlede om økonomi, om at bekæmpe arbejdsløshed, om at hjælpe eksporten og så videre, men det gjorde de ikke. De 14 af disse punkter handlede om frihed i skole og kirke, andre punkter om valgret og politiske rettigheder, atter andre om forsvaret, kun nogle få kom ind på økonomiske spørgsmål. I dag er Danmark et rigt land, umådelig rigt, i forhold til hvad vi var dengang for 100 år siden. Nu drejer sig så til gengæld det meste af vor politis ke debat om økonomiske forhold, og man kan vel sige, at de egentlige politiske kriser normalt kun opstår, hvis det er økonomien der står på spil, det er den man er uenig om. Egentlig er det jo et paradoks.
Jeg er da sikker på at de gamle fra dengang ville undre sig såre, hvis de kunne opleve det, og vi må vel sige, at vi der er gamle nok til at have oplevet 30'ernes kriser og fattigdom, synes måske også nok, at der er kommet for lidt tilfredshed ud af den store fremgang i velstand, som vi har fået i de sidste 20-30 år.
Nu kan man jo altid have den forklaring på rede hånd, at vi er blevet et meget materialistisk folk i de senere år. Jeg skal lade det ligge, for forklaringen er i hvertfald også at søge i andre ting, den er at søge i, at det man kunne kalde vort ambitionsniveau, vores perfektionisme, vores ønske om at der på det økonomiske område skal nås de helt ideelle forhold ud i alle enkeltheder og detaljer er blevet meget højere end før. Vi accepterer ingen naturlove på det økonomiske område, i retning af arbejdsløshed f.eks. Vi accepterer ikke ledighed, selv ikke i et omfang, som for blot 15 år siden ville være anset for meget lavt.
Vi accepterer imidlertid heller ikke nogen som helst forringelse i vor indtægt, i den enkelte gruppes indtægt, sammenlignet med enhver anden samfundsgruppe, vi selv finder på at sammenligne os med, og vi har jo alle sammen i dette samfund organisationer, der har ansat folk med det job at gøre ikke bare offentligheden, men også egne medlemmer, hvis de skulle have glemt det, opmærksom på enhver forskydning i indkomsten til skade for netop denne gruppe i sammenligning med andre, man kunne tænke sig at sammenligne med. Vort ambitionsniveau er så højt, at vi for langer, at økonomien skal balancere på en knivsæg, så at sige, og gøre det hele tiden. Vi forlanger, at når der kommer ulykker ind over os udefra, så skal vi tilpasse os til de ændringer øjeblikkelig og på en måde
at det ikke får lov at genere nogen som helst, og så forventer vi oveni, at der hvert år

skal lægges en 4-5 eller endnu flere procent til vores reelle velstand her i landet, og tilsyneladende lykkedes jo meget af det i 60'erne, men kun tilsyneladende. I realiteten lykkedes det ikke, for hele tiden blev disse krav kun opfyldt på den måde, at vi skaffede os et årligt tilskud af betydelige størrelser udefra ved at låne af andre landes opsparing til at supplere den opsparing, vi ikke selv ville præstere.
Kravene til en perfekt økonomisk politik er altså steget kolossalt, bare over de sidste 20 år, men samtidig er desværre de midler vi kan bruge for at føre en sådan politik, de er blevet svækket. De klassiske midler, det er jo pengepolitik, finanspolitik, pengepolitik, altså rente- og kreditpolitik, men er ikke så effektiv mere. Vi er bundet først og fremmest af, at når vi skal låne i udlandet hele tiden, jo er nødt til at holde en rente, der er noget højere end den er i udlandet, ellers får vi ikke finansieret vores underskud; vi er også nødt til ligesom at presse erhvervene til hele tiden at låne i udlandet, selv om de hellere ville låne herhjemme, og derfor holder vi et udlånsloft, og det kan man gøre en tid, men det er ikke nogen heldig foranstaltning i det lange løb, for det låser jo konkurrencen mellem pengeinstitutterne fast, på en måde, som ikke kan køre videre i årevis. Men også finanspolitikken er blevet hæmmet, det ved alle, ikke bare i denne forsamling, men i hele landet, at indkomstskatten, den kan fra nu af kun gå ned, den må ikke komme højere op.
Den mulighed, som har været den der er mest benyttet igennem mange, mange år, at man strammede ved at forhøje indkomstskatterne, eksisterer ikke længere, tværtimod står vi overfor et uafviseligt krav om, at nu skal indkomstskatten bringes ned. Endnu er det jo sådan, at moms- og punktafgifter kan sættes i vejret, men vi ved jo alle, at også der, er der naturligvis en grænse vi vil støde på i de kommende år, en grænse hvorudover man ikke kan gå, før også det får for store virkninger i retning af omgåeiser og forvridninger af økonomiske dispositioner. Og så er der indenfor finanspolitikken tilbage jo næsten kun de offentlige udgifter, de har hidtil vokset nærmest som en naturlov. Nu står vi overfor at skulle standse væksten, vi står over for efterhånden at skulle vende den reale vækst i de offentlige udgifter til en vis nedgang. Det la'r sig vel gøre ved hårdhændet fremfærd over for f.eks. anlægsudgifterne, vi lyttede jo alle til trafikministerens klagesang i går aftes over hvor hårdt, der blev skåret i de offentlige anlæg, men når vi kommer til de lovbundne udgifter, så er det svært, så slår selv en hårdhændet finansminister ikke til længere, så skal Folketinget ind i billedet, og det viser sig jo, at så er det ganske svært at nå til

enighed om at skære væsentligt.
Jeg vil da gerne give Bertel Hårder ret i det principielle, at en sådan begrænsning den bør ske efter én samlet plan, en samlet prioritering, den bør ikke ske ved sådan en mere eller mindre tilfældig eller endog liniær nedskæring med så og så mange procent, men svært er det jo på kort sigt, fordi enhver rettighed, enhver fordel betragtes som en velerhvervet rettighed i dette samfund, og fordi alle er organiserede og alle organisationer har en større eller mindre indflydelse. Det er, som statsministeren sagde i går: "Det er et stort og tungt hjul at få drejet om i en anden retning". Når vi altså står over for dette problem, denne modsætning imellem de økonomiske krav, kravene til den økonomiske politik, og mulighederne for at opfylde disse krav med de midler, der er til stede, så leder man naturligvis efter nye virkemidler i den økonomiske politik til erstatning eller supplering, og der er indkomstpolitikken jo kommet meget i forgrunden, altså dette, at man politisk prøver på at gribe direkte ind overfor lønninger og andre indkomster, og det vil jo sige gribe direkte ind, set fra en anden side, overfor de omkostninger som produktionen er forbundet med. Det er så meget mere naturligt, at man går ind for dette, som der jo i det moderne samfund jo er indbygget, stærkere, skal vi kalde dem inflationsmekanismer, end vi tidligere har kendt i kraft af det, at alle er organiserede og at alle kæmper for egne interesser gennem deres organisationer. Resultatet er blevet stigninger i lønninger og andre indkomster i et sådant omfang, at priserne, altså bagefter disse indkomster, presses i vejret og vi får inflation. Vi står i år i den særlig vanskelige situation, at vi i kraft af oliekrisen og andre stigninger på internationale råvarepriser, har fået vores bytteforhold, forholdet mellem de priser vi indfører varer til og dem vi får for vores eksport, dette forhold har vi fået forringet, med noget, der i første kvartal i år sammenlignet med første kvartal i fjor, var ikke mindre end 16 l, omregnet i milliarder ville det, hvis det gjaldt for et helt år, hvad vi meget må håbe det ikke kommer til, så ville det være noget der nærmer sig en halv snes, noget der nærmer sig 9-10 milliarder kroner. Det er en enorm forringelse af bytteforholdet, det er en kraftig og mærkbar udtryk for, at vi er blevet fattigere. Hvordan er så reaktionen på dette, ja reaktionen er jo den paradoksale, at vi alle sammen prøver på at fø indkomsterne forhøjet, og i kraft af den mekanisme, som er i gang, det lønningssystem, vi har her i landet, o.s.v. så får næsten hele befolkningen indkomsterne målt i kroner og øre forhøjet på trods af, at vi allesammen meget godt ved, at på den måde, så let er det jo ikke at komme ud af den

fattigdom, som vitterlig er kommet til os udefra fordi de ting vi skal bruge, olie og mange andre ging vi nødvendigvis skal bruge i vore produktion og forbrug, er belvet så meget dyrere i forhold til det vi har at sælge. Paradokset er at vort svar på denne udefra kommende forringelse af vore vilkår, er blevet inflation, er blevet en inflation, der i år for første gang og forhåbentlig også sidste gang, er blevet tocifret på den måde at den er kommet op i et tocifret procenttal 15 % eller så, er prisniveauet steget fra i fjor sommer og til sommeren i år.

Denne inflation, den kan måske på nogen virke som en behagelig smøreolie til at få ting til at glide, men den gør det i virkeligheden meget vanskeligere at redde en fornuftig økonomi i land. Den har gjort det vældig svært at forhindre den voldsomme oppustning af boligbyggeriet vi fik i de to sidste år, godt hjulpet af fejltagelser i den foregående regering Den betyder at renteniveauet bliver så højt, så at rentens anvendelighed i den økonomiske politik bringes i fare. Den hæmmer folks vilje til at præstere en opsparing i pengeform. Den gør kontrollen med de offentlige budgetter vanskeligere fordi pris- og lønningssagerne efterhånden bliver et af de allerstørste og samtidig mest usikre tal i hele budgettet, og endelig har inflationen, det må understreges, dårlige virkninger på den sociale fordeling, det er ikke de fattige i samfundet, der har havn af inflationen, det er heller ikke den almindelige lønmodtager, der har gavn af inflationen, det er de folk, som ejer værdier som pustes op, og som på et eller andet tidspunkt i hvert fald får mulighed for at realisere gevinsterne.

Hvis man tænkte sig, at det inflationsniveau, som vi nu er kommet op på, at det fortsatte i ikke særlig mange år, så tror jeg at ikke bare den økonomiske politiks struktur må ændres, men faktisk også at væsentlige træk i vort nuværende samfunds strukturtræk, som vi fra et liberalt synspunkt, må anses for helt afgørende og væsentlige træk, at de bryder sammen. Derfor er det vigtigt ikke mindst for os, som tænker ud fra liberale synspunkter, at det lykkes at få inflationen under kontrol, - og det skal vel at mærke ske snart. Det er ikke noget vi kan udskyde til slutningen af 70- eller 80'erne, det skal ske på den måde, at vi som det første mål må sætte os, at vi får inflationsraten halveret i 1975, at vi kommer ned på et encifret tal for inflationen i 1975, det er et af de første krav, hvis vi overhovedet skal få styr på vore økonomiske udvikling. Lykkes det ikke, så kan vore konkurrenceforhold over for udlandet blive forringet i en sådan grad, at beskæftigelsen for alvor bliver nødlidende i dette land. Det er ikke sådan at danske varer sælger sig selv i udlandet for øjeblikket bare i kraft

af god kvalitet. Nu spørges der om prisen, der er en afmatning overalt i verden, priskonkurrencen skærpes og hvis vi lader vore omkostninger her i landet sige stærkere end i de lande vi nærmest konkurrerer med og i landene omkring os, ja, så kan industrien ikke finde afsætning for en voksende produktion, og denne voksende produktion i industrien er i lige grad nødvendig, hvis vi skal klare vores valutabalance og hvis vi skal opretholde vores beskæftigelse. Vi risikerer, at den onde cirkel, som inflationen i sig selv er udtryk for, at den fører os ind i en ikke mindre ondartet vekselvirkning* hvor eksporten svigter, og valutavanskelighederne bliver endnu større, og så tvinges vi til at stramme på en voldsom drastisk måde, som betyder, at vi slår produktion og beskæftigelse i stykker.

Der er det n.u sådan, at der ligger på Folketingets bord et forslag til en omfattende skattereform, som burde være et godt udgangspunkt for at bryde inflationens onde cirkel i 1975, en skattereform, der gør folk mere interesseret i at arbejde, gør folk mere villige til at løbe en risiko, en skattereform, der giver alle lov til at beholde en større del af den indkomst de tjener. På det grundlag burde det være muligt, at standse det meningsløse kapløb om at få flere kroner ud af det samme arbejde i løn eller avance, et kapløb, der er til gavn for ingen men til skade for helheden.

Vi ved i regeringen, at arbejdsmarkedets parter ser med stor bekymring på den overenskomstsituation, der står foran os i den kommende vinter.

De forstår jo meget vel at tiden er løbet fra den gammeldags form for dramatiske langvarige forhandlinger om at få pengelønningerne sat i vejret i en situation, hvor der ikke er ret megen real velstandsforøgelse at slås om, der er fler og fler, også af L0's medlemmer, der gennemskuer hele dette spil. Der er fler og fler, der meget hellere vil få lov at beholde noget mere af den indkomst de tjener, end få nogen flere kroner, der omgående udhules i købekraft af stigende priser og tages af højere skatter. Men lederne føler sig låst fast i et mønster, og det er da en fornemmelse, som vi politikere må erkende, at den kan vi også føle vanskeligheden ved at komme ud af de traditionelle regler for spillet

Fordi det er sådan, er det så vigtigt netop nu, at der er en regering, som vil gøre et forsøg på at sprænge dette traditionelle mønster for

økonomisk politik, at der er en regering som kan og tør sætte tingene og tankerne i bevægelse. Der er en der har sagt: "Tænk kun store tanker for kun store tanker

bevæger mennesker". Jeg synes vi i Venstre har tænkt store tanker omkring hele det kompleks, vi kalder skattereformen, og det er tanker, som vi ved har sat folk i bevægelse. Venstre har i vor folketingsgruppe, folk der slider utrættelig dag og nat i denne tid med det filigranarbejde, som skal gøres i et Folketing med 10-11 partier, hvis man skal omsætte disse tanker til praktisk politik. Der er så umådelig mange detaljer, der skål føjes sammen, hvis dette arbejde skal lykkes, men vi har de folk, der kan gøre det, og Venstre har en trofast kreds af tillidsfolk og medlemmer, som kan give os en fastere og bredere folkelig baggrund for vort arbejde på Christiansborg, end vel noget andet parti har det.

Derfor tror jeg også, at vi kommer igennem, vi skal igennem, både med skattereformen og med de vanskelige politiske beslutninger der iøvrigt skal træffes i de kommende måneder.